

Obsah

1 Základní východiska studie	3
1.1 Místo úvodu	3
1.2 Přístup k řešení tématu a cíl studie	3
1.3 Struktura, rozsah studie a metody v ní použité	5
2 Institucionalismus jako způsob ekonomického myšlení	7
2.1 Historie institucionalismu	7
2.1.1 Od absolutní k relativní dimenzi života	7
2.1.2 Zrod institucionalismu	9
2.1.3 Stručná historicko-metodologická institucionální exkurze	9
2.1.3.1 Stará institucionální ekonomie	10
2.1.3.2 Nová institucionální ekonomie	12
2.2 Od individuálních aktivit k utváření institucí	16
2.2.1 Člověk jako základ institucionalismu	16
2.2.2 Transakce	17
2.2.3 Od smluvních vztahů k vlastnictví	19
2.2.4 Organizace	21
2.2.5 Ekonomicko-administrativně-politické organizační uspořádání jako reflexe ekonomicko-administrativně-politické moci	22
2.2.6 Stát z institucionálního hlediska	24
2.2.7 Formální a neformální instituce	26
2.2.8 Aplikace institucionalismu v regionálním rozvoji	27
3 Vybrané aspekty prostorové dimenze institucionalismu	29
3.1 Vybrané části politicko-územního rozměru institucionalismu	29
3.1.1 Veřejná správa v obecném pojetí a její základní rozdělení	29
3.1.2 Od veřejné správy k územní správě	30
3.1.3 Princip subsidiarity	32
3.2 Vybrané komponenty ekonomicko-územní dimenze institucionalismu	32
3.2.1 Na ústředích záležitích	34
3.2.1.1 Prostorová dělba práce a dělba práce ve velkých podnicích	34
3.2.1.2 Regionální struktura bankovního sektoru	36
3.2.2 Média a jejich vliv na teritoriální rozvoj neboli meditoriální rozvoj	37
3.2.2.1 Mentální mapy a teritoriální image	37
3.2.2.2 Sdělovací prostředky jako determinanty regionální image	39
4 Od transformace státu k transformaci regionů	41
4.1 Transformace ve střední a východní Evropě	41
4.1.1 Regulační teorie	42
4.1.2 Od fordismu k postfordismu	42
4.2 Česká republika v kontextu systémových změn ve střední a východní Evropě	44
4.2.1 Obecné rysy transformace ve střední a východní Evropě	44
4.2.2 Na začátku transformace neboli vnější homogenita a vnitřní heterogenita postkomunistických zemí	46
4.2.2.1 Ekonomické hledisko	46
4.2.2.2 Institucionálně-hospodářská specifika	47
4.2.3 Průběh transformace v České republice z komparativní perspektivy	53
4.2.3.1 Transformační strategie: šoková terapie versus gradualismus	53
4.2.3.2 Privatizace jako základ transformace	55
4.2.3.3 Podcenění institucí během české transformace	56
4.3 Regionální dimenze systémových změn v České republice	57
4.3.1 Základní retrospektiva	57
4.3.2 Teritoriální instituce	58
4.3.3 Prostorový vzorec transformace	60
4.3.4 Dichotomie současného regionálního rozvoje v České republice	61

5 Územní správa v České republice a její vývoj v transformačním období	67
5.1 Vývoj územní správy na českém území do roku 1989	67
5.1.1 Historické kořeny vývoje územní správy	67
5.1.2 Správní vývoj v ČSR od roku 1918	68
5.1.3 Správní vývoj v ČSR po 2. světové válce	68
5.1.4 Atributy historického vývoje územní správy	69
5.2 Územní správa po roce 1989	70
5.2.1 Stav územní správy před reformou	70
5.2.2 Koncepce reformy územní správy	71
5.3 Před vznikem regionální samosprávy	72
5.3.1 Obce a jejich administrativní a finanční postavení	72
5.3.2 Správní a finanční aspekty vztahu obcí a okresních úřadů	75
5.3.3 Státní správa na dalších územních úrovních	76
5.4 Po vzniku regionální samosprávy	77
5.4.1 Reorganizace územní správy	77
5.4.1.1 Formování samosprávy na regionální úrovni	77
5.4.1.2 Základní charakteristiky nově vzniklých krajů	79
5.5 Územní samosprávné struktury z pohledu finančního	81
5.5.1 Vlastní příjmy územní samosprávy	82
5.5.1.1 Daňové příjmy obcí	82
5.5.1.2 Daňové příjmy krajů	83
5.5.1.3 Další vlastní příjmy samosprávy	84
5.5.2 Další zdroje územní samosprávy	84
6 Prostorový pohled na vývoj ústředí největších podniků a bank z kvantitativní a kvalitativní perspektivy	87
6.1 Prostorový vývoj lokalizace ústředí velkých podniků z kvantitativní perspektivy	88
6.2 Prostorová dimenze velkých podniků z kvalitativní perspektivy: syntetický pohled	90
6.3 Prostorové aspekty vývoje bankovního sektoru v České republice	93
6.3.1 Východiska pro vývoj bankovního systému v České republice	93
6.3.2 Vývoj prostorové dimenze bankovního sektoru v České republice z kvantitativní perspektivy	94
6.3.3 Prostorová dimenze bankovního sektoru v ČR z kvalitativní perspektivy	96
6.3.4 Zhodnocení vývoje prostorové dimenze bankovního sektoru v České republice	98
7 Český mediální svět a jeho prostorové implikace	101
7.1 Prostorový pohled na sdělovací prostředky	101
7.1.1 Vztahy mezi celostátními a regionálními sdělovacími prostředky	101
7.1.2 „Znárodnění“ regionálních a místních sdělovacích prostředků	102
7.2 Regionální témata v celostátních médiích z kvantitativního pohledu	103
7.3 Skladba regionálních témat v celostátních sdělovacích prostředcích	105
7.3.1 Ekonomická témata	105
7.3.2 Společenská témata	106
7.3.3 Infrastrukturní témata	108
7.3.4 Environmentální témata	109
7.3.5 Ostatní témata	110
8 Empirická dimenze transformace v České republice	113
8.1 Vybrané sociodemografické charakteristiky populace v krajích	114
8.1.1 Migrace obyvatelstva	114
8.1.2 Vzdělanost obyvatelstva	116
8.2 Vývoj regionální diferenciace u vybraných složek infrastruktury	117
8.2.1 Dopravní infrastruktura	117
8.2.2 Sociální infrastruktura	119
8.2.3 Další typy infrastruktury	121
8.3 Vybrané regionální hospodářské indikátory	124
8.3.1 Regionální HDP na obyvatele	124
8.3.2 Vývoj regionální míry nezaměstnanosti	125
8.3.3 Vývoj mzdové diferenciace v krajích České republiky	126

8.4 Regionální diferenciaci investic jako determinant budoucího prostorového vývoje	128
8.4.1 Souhrnný pohled na regionální diferenciaci investic	128
8.4.2 Skladba investic do výzkumu a vývoje z regionální perspektivy	128
8.4.3 Přímé zahraniční investice	130
Závěr	131
Literatura	135
Abstrakt	145
Summary	146
Výtahy z oponentských posudků	147